

van: M. van Woerkom
afdel: Programma's en Projecten
telefoonnr.: +31 118 631921
aan: Provinciale Staten van Zeeland
datum: 11-1-2018
onderwerp: Stand van zaken energietransitie, nummer 18000947

Uitkomst energiedialoog

Eind vorig jaar is door PS besloten om de uitwerking van het provinciale energiebeleid via netwerksturing vorm te geven. Najaar 2017 is een zgn. energiedialoog gevoerd, bestaande uit 8 bijeenkomsten. De bijeenkomsten hadden een goede opkomst en leverden nuttige gesprekken en nieuwe verbindingen tussen verschillende partijen op. Bij sommige bijeenkomsten waren ook statenleden en raadsleden aanwezig. Verslagen, presentaties etc van de bijeenkomsten zijn terug te vinden op www.zeeuwseenergiedialoog.nl.

Belangrijkste samenvatting is dat er een aanpak wordt gekozen, verdeeld over verschillende thema's:

- **Industrie.** Hierbinnen worden de volgende sporen onderscheiden: energie-efficiency, duurzame energie, CO₂-opslag (CCS/CCU), elektrificatie/waterstof en circulaire grondstoffen. De aanpak zal zich richten op de Roadmap Smart Delta Resources (haalbaarheidsstudies, demo's en implementatie van bewezen technieken) en op de uitvoering van duurzaamheidsconvenant "Ambitie 2030" (met ook aandacht voor bedrijven die niet in SDR participeren)
- **Mobiliteit.** De ambitie is dat alle mobiliteit in 2040 emissieloos is (personenauto's in 2035 en OV al in 2025). Het zogenaamde laaghangend fruit is de aanleg van laadinfra (in 2025 3000 laadpalen in Zeeland), aanpassen bedrijfsparkeringsplaatsen, stimuleren autodelen, alle nieuwbouw voorbereiden op elektrisch laden en het stimuleren van fietsen. Meer solide maatregelen op de langere termijn gaan over het beleid van lokale overheden, duurzame opties verkennen voor de fastferry Vlissingen-Breskens en de weg naar emissieloze vrachtwagens en scheepvaart.
- **Opwekking duurzame energie.** De opgave is om in 2030 2000 MW zonne-energie en 1.000 MW extra windenergie aan te leggen. In 2025 willen we 50-100 MW aan getijdenenergie hebben. Daarnaast moet er een oplossing komen voor het energienetwerk (balansregulering met vraagsturing en opslag). Laaghangend fruit is de aanleg van zonnepanelen op (bedrijfs)daken en braakliggend industrieterrein, het benutten van (en uitbouwen van bestaande) concentratiegebieden voor windenergie, liefst met burgerparticipatie, en kennisuitwisseling. Solide maatregelen zijn het opzetten van een Center of Expertise duurzame energie, het wegnemen van institutionele belemmeringen en zorgen voor voldoende maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak.
- **Gebouwde omgeving.** De uitgesproken ambitie is een volledig energieneutrale gebouwde omgeving in 2045: bedrijventerreinen al in 2030, maatschappelijk vastgoed in 2040, en woningen en verblijfsrecreatie in 2045. Laaghangend fruit is het uitvoeren van een energiescan van alle bedrijventerreinen vóór 2020, alle nieuwbouw gasvrij en 100% energieneutraal maken, Zeeuwse duisternis als marketingtool recreatie gebruiken en eind 2018 een inventarisatie maken van maatschappelijke gebouwen geschikt voor zonne-energie. Solide maatregelen zijn ervoor zorgen dat in 2025 elke gemeente tenminste 1 energieneutraal bedrijventerrein heeft, pilots uitvoeren met energieneutrale dorpen en wijken, zorgen voor elektrisch toeristisch vervoer (met beleving!), het delen van maatschappelijk vastgoed (bijv. kantoorruimte) en gebruik van al het maatschappelijk vastgoed voor zonne-energie.

- **Energiesystemen.** De ambitie van het netwerkbedrijf is een duurzaam, betrouwbaar, betaalbaar en voor iedereen toegankelijk energienet in 2050. Hiervoor is het nodig om nú al na te denken over welke energiedrager en welk transportsysteem. Laaghangend fruit is informatie- en planuitwisseling met gemeenten. Solide maatregelen zijn investeren in pilotprojecten over alternatieve verwarming en waterstof. Hard to get maatregelen voor de lange termijn zijn visionaire investeringen in techniek, energiedragers, onderwijs (tekort aan technici!) en goed samenwerken zodat we samen de risico's verlagen en draaglijk maken.
- Tot slot zal er bijzondere aandacht zijn voor de manier van **samenwerking binnen Zeeland**. In de energiedialoog is de ambitie uitgesproken om binnen 6 maanden een Zeeuwse samenwerkingsstructuur opgetuigd te hebben. Gedacht wordt aan een "Transitieteam" voor het dagelijkse werk en overkoepelend een "Platform" vanuit sectoren/transitiepaden voor klankbord, voeding en draagvlak. Ook kunnen ambassadeurs benoemd worden. Hiervoor is een werkbudget nodig. Op korte termijn zal er een startbudget voor het transitieteam beschikbaar moeten komen, op termijn zal dit moeten leiden tot een structureel samenwerkingsbudget. Moeilijker op de lange termijn zal zijn om partijen te helpen naar echte (gedrags)verandering, en om achterblijvers mee te krijgen.

Van de uitkomsten zal een korte informatiefilm worden gemaakt, die t.z.t. ook aan de statenleden gestuurd zal worden.

Onderzoek naar de CO2-footprint van de provincie Zeeland

Adviesbureau Movares heeft van de provinciale organisatie de zogenaamd CO2-footprint onderzocht. In dit rapport wordt de CO2-uitstoot berekend van de provinciale organisatie. Hieronder vallen de emissies van het provinciehuis, het reizen van de medewerkers van de provincie en de OV-concessies in de provincie Zeeland. Op basis hiervan adviseert het bureau vervolgens maatregelen om de CO2-uitstoot te reduceren. Dit onderzoek zal binnenkort gereed zijn en kan bij belangstelling aan de staten worden aangeboden.

Klimaatparagraaf in statenvoorstellen

Naar aanleiding van een motie van GroenLinks en D66 hebben we aan de statenvoorstellen een paragraaf toegevoegd met de titel "wat zijn de klimaateffecten". De bedoeling is dat per voorstel de effecten op CO2-uitstoot beschreven worden. Omdat dit een nieuw fenomeen is, is een korte handreiking geschreven voor medewerkers over hoe ze deze paragraaf kunnen invullen. Op verzoek is deze handreiking beschikbaar.

Road map SDR

Eén dezer dagen komt de "Roadmap Industriële Transitie Delta Regio" van platform Smart Delta Resources beschikbaar. Voor de periode 2018-2030 worden concrete acties uitgewerkt om de doelstellingen van de industriële transitie in 2050 te halen. Daarbij zal ook duidelijk worden welke nieuwe infrastructurele aansluitingen nodig zijn (met onder meer een rol voor overheden) en welke samenwerkingskansen er zijn voor industriële symbioseprojecten van de bedrijven. Niet alleen wordt gekeken naar technische uitdagingen, maar ook naar beleidsmatige inpassing, zoals verandering van wet - en regelgeving.